

Verizonho i a palavra certa

בְּיָשָׁה הִיא הַמְלָה הַמְתַאִימָה

(משיחה ביפעת)

28/240/11

(3 עמ')

הגיד. אני יכול לספר קוריוז בקשר לזה. בפלוגה שלי היה מספק דתי, בן טירת-צבי. ביום הראשון, אחרי שעברנו את ג'נין עלינו על היעד. לא היה שם אף חייל. התחפרנו שם כי היו דיווחים שעלולים לקבל הפגזה של מרגמות. ישבנו על היעד עד שעות הלילה המאוחרות ובשעה מאוחרת מאוד התפנינו אל הכפר. בזמן שהיינו על היעד הגיעו לכפר המינהלות של הפלוגה; כשהגענו לנקודת הריכוז של הפלוגה, מצאנו את האפסנאים הטבחים — כל הציבור הזה — מתגוללים בשלל שהם בזוו בכפר. עטופים בשטיחים... ועדיים של נשים... וזו היתה תמונה איומה. כל אחד חשב באותו רגע: בעצם, בשביל מה צריכים את זה? ואני זוכר שהמפקד אסף את כל הפלוגה. העמיד אותם בחי"ת יפה ותקע את האפסנאים והטבחים האלה במרכז הפלוגה עם כל השלל. והתחיל לצטט פסוקים מהתנ"ך: „לא תבוז...“ ולא פה ולא שם... היה ממש מרשים. ואז קם חייל מאותם אפסנאים, ואמר למפקד: תראה, אבל בתנ"ך כתוב „ושללם לבוז“. מה יש לך להגיד על העניין הזה? אז המפקד התחיל להגיד לו: רש"י מפרש ש„שללם לבוז“ זאת אומרת שצבא כובש לוקח רק מה שהוא זקוק לו בזמן הקרב. זאת אומרת, שאם אין לו מזון והוא חייב להתקיים, אז הוא צריך לקחת מהדברים שהוא צריך להם. אבל לא שום דבר שאין לו צורך בו — לא רכוש... עמדתי בפניה וחשבתי לעצמי: איזה מין צבא דתי כזה, עומד ושומע דברים... אבל היה בזה משהו. אני לא יכול להגיד שהתייחסתי לזה כמו שעלול הייתי להתייחס לעניין קריאת העמוד של ברל על תשעה באב לפני הערב הזה. ראיתי שיש פה משהו רציני...

אחרי המסדר הזה, בפלוגה שלנו, לא היתה ביזה. אף אחד לא נגע בביזה. כי העניין הזה, הדוגמא של המ"פ והקצינים — עונדה לפני כולם.

ואולי אני יכול לציין עוד דבר קטן שנכנס לי לראש בעקבות הדברים של אשר. במסדר החטיבתי של סיום המלחמה, לפני שהתפורנו הביתה, נערכנו בג'נין במגרש רחב ידיים שעליו הסתדרה כל החטיבה בחי"ת גדול, והחנין של המכונות היה בצד. בין החנין של המכונות ובין מגרש המסדרים היה שדה של מלפפונים. השדה הזה היה מגודר כולו והיה כתוב עליו „מוקשים“. היה ידוע שבשדה הזה לא היה אף מוקש. איך אני יודע את זה? כי ראינו חיילים שצוברים על ההוראה ומסתובבים בתוך השדה. התרשמתי מאוד מהעניין הזה שרשום על השדה „מוקשים“ בכדי שחיילים פשוט לא יחצו את השדה ולא ידרסו אותו.

ע מ ר ס : והעובדה, אני זוכר... יש תמינה כזאת: ממש זלזלה כזאת — על מה? מין שגשון. ישר להתלבש במכנסים של הלגיונרים, ללבוש את הכפיות... ממש מחלה. באמת... דבר... אולי בוסה זאת היא המלה המתאימה ביותר. שאלתי את עצמי: אני עוד שעה צריך לרוץ יחד איתו... ופה הוא לא שייך כלל למלחמה... הוא לא שייך אלי...

לוטן: יצא לנו להיכנס לכפר במרכז עתיקות. היינו בין הראשונים שנכנסנו לכפר. סבסטיה. הורגש שכל הכפר מלא תדהמה. יצאו לקראתנו המוכתרים ומייצגי העתיקות שם וניסו להכניס אותנו לתוך המסעדה: "קחו... תשתו... קחו גלויות... כמה שאתם רוצים". אמרנו להם דבר כזה: אנחנו ניקח. אבל בתנאי שתקבלו תמורה מלאה על כל מה שניקח.

רחל: — מי זה "אנחנו"? החיילים, ביוזמתם?

לוטן: — תראי, היתה שם יחידה מסוימת. יחידה, מצומצמת — חבר'ה פנטסטיים. ואני אומר שוב פעם: מבלי שום קשר אם זה קיבוצניקים או עירוניים. אני במקרה זה לא הייתי עושה את האבחנה שאהרון עשה... ואמרנו: נשמח לשתות, נשמח לקחת גלויות — אבל בתמורה מלאה. ועל כל גלויה, אני זוכר, שילמנו להם חמש אגורות. לא ידענו בדיוק כמה, אז הערכנו שזה המחיר הסביר שהיינו קונים בתל-אביב. אחר-כך מדריך תיירות אחד שהיה שם, דובר אנגלית, אמר לנו רק מספר משפטים. הוא אמר לנו דבר כזה: "כשאני רואה את ההתנהגות הזאת, אני רק מתחיל להבין עד כמה הולעטנו בתעמולת-שווא". ולשמוע ממנו את המשפט הזה זה היה כמו שהעניקו לנו תעודת-נצחון.

אהרון: תגיד, מה מגיע להם, מה פתאום התמורה הזאת?

לוטן: אנחנו ראינו אותם כאזרחים...

אהרון: אני חושב שבאמת הייתם יחידה מובחרת...

חגי: בכלל, אני לא חושב שצריכים כל-כך להתרגש מכל מיני משפטים נמלצים מהסוג הזה של אותו דובר אנגלית... היו דברים בכל מקום שהגענו. בכל מקום אמרו, שנאצר שיילך... אני לא יודע לאן... ושחוסין שיילך אני לא יודע לאן... כולם שיקרו אותנו... אני תמיד שכחתי שהאנשים שאומרים את הדברים האלה — שבועיים לפני כן השתתפו בהפגנות המונים בתוך ג'נין ובתוך שכם ובתוך כל המקומות האלה נגדנו וכמעט שזרקו את חוסיין מהשלטון, בגלל שהוא לא היה מספיק קשוח בעניין הזה.

לוטן: יש להבדיל בין מס-שפתיים... אתה מבין? אלו היו דברים כנים...

רפאל: היינו ביחידת סיור וכל הזמן רצנו קדימה... ולמעשה עד סיום המלחמה היינו כל הזמן במתח להיפגש עם אויב. ועד סיום המלחמה לא לקחנו שום דבר שלא היה נחוץ לנו. אנחנו יצאנו די מוזנחים למעשה מהמלחמה... היינו מוכרחים ציוד מסויים כדי להפעיל את הרכב. אבל ברגע שנגמרה המלחמה חלה איזו התפרקות... לא התפרקות הדרגתית, אלא הייתי אומר ברגע... אנחנו גם גמרנו את המלחמה בתוך סוריה. כאן היתה בעיה קצת אחרת. בתוך ירדן, אני חושב שלא היינו מגיעים לזה, היות ונדמה לי שאנשים ביחידה — גם אני — לא שנאתי את הירדנים. לא היה לי שום... זאת אומרת, פעלתי בכוח הפקודות, אבל לא מתוך שנאה. מה שלא כן בסוריה. — — — אצלנו מי שניסה לקחת — ישר למעצר — לא היו כאן שום פשרות.

לוטן: דיברנו קודם על השטחים, על הזכות שלנו עליהם. דעתי שצריכים לנסות שיהיה לאנשים טוב. ואיפה שיהיה להם יותר טוב, אם זה בישראל או בירדן — שם צריכים להיות השטחים האלה. טוב לי שאני יכול להגיד כל מה שיש לי להגיד בצורה שנראית לי. ברגע שלאותם אזרחים תיגרם אי-נוחות כתוצאה מזה שהם יהיו בישראל — אני אומר שאין לנו שום זכות להחזיק את השטחים האלה. כמוכן, יש כאן ההגבלה הביטחונית. — — — חשוב להחזיק את הרמה... חשוב שאותם אנשים שיושבים

למטה ושאנשי גדות יוכלו לחיות... מפני שככה אינם יכולים לחיות. הזכות המוסרית היא הקובעת. לדעתי, כל המישחק הזה עם ההיסטוריה — אנחנו ישבנו ולפנינו הם ישבו ולפנינו אנחנו ישבנו... לא משחק. כרגע משנה מי יושב שם ולא מי יושב שם. אם מדברים על זכות לארץ... אני יודע שהתיישבו כאן ויכלו לחיות באותו שטח אדמה עוד אנשים... — — —

סיפר לי חבר, שכאשר הוא עלה על תל מגידו וראה שם את החתך של העתיקות, שיכבה של התקופה הזאת... שיכבה של התקופה הזאת... הוא ראה שם איך-סוף של רבדים. פתאום מופיעה שם איזו שיכבה, איזה רובד קטן שמתאר את התקופה שכאן היו היהודים. הוא ביטא את זה יפה: המומנט הזה עורר בי את השאלה מחדש. מהי בעצם הזכות שלנו לטעון על זיקתנו לארץ-ישראל, כאשר תקופה כל-כך ארוכה לא היינו בה? יש לזה סיבות, איך-סוף של סיבות. אבל זה רק במאמר מוסגר.

ר ח ל: או מה הוא עונה?
ל ו ט נ: מה הוא אומר? הוא אומר: אני נבוך. וכנראה שהוא ממשיך להיות במצב זה עד עכשיו.

ח ג י: ואני מקבל לגמרי את הגישה הזאת.
ע מ ר ס: אז למה בכלל אתה יושב כאן? כאן היו אדמות של כפר ערבי שקראו לו מגדל, ועלייד הגבעה יש חורבות שלו.

ח ג י: כאן היו יכולים לחיות גם גבת וגם מגדל ביחד. והיה מקום לכולם. זה שהם ברחו — זה כבר לא אחריות.

זהו שורש הוויכוח. אני לא באתי לארץ. אני לא הייתי מהראשונים... ואני יושב כרגע בארץ שלי...

ר פ א ל: אני מדריך בתנועה. החניכים שאלו אותי על-כך. הייתי נבוך. אני לא יודע מה להגיד להם.

ח ג י: אחד הדברים שאני יודע להודות בהם — האומה היהודית קיימת בזכות הדת, בזכות האמונה הדתית. והיא קיימת בזכות האנשים הדתיים. ואנחנו נמצאים פה בזכות זה שהאנשים הדתיים האלה ראו לנגד עיניהם, בגלות או בכל מקום שהם היו, את העניין הזה של ארץ-ישראל, ולא של אוגנדה ולא של שום מקום אחר. אלא של ארץ-ישראל. ויש דבר שקוראים לו זכות היסטורית. וזה דבר שקשה להסביר אותו. לא סתם הגענו לכאן ולא לאוגנדה. הגענו לכאן ולא לאוגנדה משום שהמורשה הזאת של אותם אנשים שחיו אלפיים שנה בחוף-לארץ וחשבו על הארץ הזאת, המורשה הובילה את האנשים שקבעו לנו שנחיה כאן. לזה שהם קבעו שאנחנו רוצים לחיות. ומתוך הנקודה הזאת אני היום מרגיש את אותה הרגשה כלפי ירושלים.

ע מ ר ס: למה אתה לא דתי?

ח ג י: כי החינוך והאווירה והאטמוספירה של ההורים שלי הרחיקו אותי מהדת. זה הכל. אהרון: טוב... הרי אתה אדם מבוגר...

ח ג י: זה לא מספיק שאני מבוגר. כל מה שיש לי, קשור באיזושהי תשתית נפשית. אווירה וחינוך וסביבה. וזה רדיו, וזה ספר — כל זה מרחיק אותי מהשורשים שלי.

מתוך "טיח לווזמים".